

Rendkívül való Toldalék

A Magyar Kurir 20-dik darabjához.

A Frantzia *Contra-Revolutzió*nak folytatása, melyet a közelebb költ M. Kurir Toldalékjában kiadni elkezdettünk. — A Megtartó Tanács [*Senatus*] jegyző Könyvének foglalata. — Az Aprilis' 1-ső napján délután tartott ülés: —

A tagok rendkívül való módon összehívattatván, negyedfél órakor a Vice Nagy Választónak *Beneventi* Hertzegnek vezérle-se alatt összegyülekeztek. Tanácskozásukat a 28-dik Mártziusi ülés' jegyző könyvének felolvasatásával kezdték el, melyet a Tanács helybehagyván, azután a Vice Nagy Választó mint előlülő éképpen beszélt: —

„*Senátorok!* Az az irás, melyet az urakhoz mindenikhez a végre küldeni szerentsémsé vala, hogy ezen összehívattatást tudtolkra adjam, ennek társra felől is tudósította az urakat. Feltételeket [*propositiókat*] kell az urak' eleibe terjesztenem. Ez a kifejezés egyedül elég annak a szabadságnak kijelentésére, melyet ezen gyűlésbe az urak közzül mindenik magával fog hozni. Ez útát módot szolgáltat az uraknak arra, hogy annak az indulatnak, mellyel az urak közzül mindeniknek lelke eltelve van, annak az akarataknak, hogy hazájokat megtarthassák, 's azon magok eltökéllétségének hogy egy elhagyatott népnek segítségére siessenek, nemes lelkűséggel való felemelkedést adjanak: —

„*Senátorok!* bár mi hatalmasok legyenek is a környülállások, hatalmasabbak tsakugyan nem lehetnek ezen gyűlés' minden tagjainak eltökéllétt és megvilágosodott hazafiui indulatjánál, 's bizonytalannyan érezték az urak azt, hogy melly szükséges legyen egy olyan tanástartás, melly által minden időhaladásnak ajtai bezárattassanak, és a melly egy napot is eltelni ne engedjen a nélkül, hogy a legszüksége-

sebb dolgoknak egyike, az *Admiustratzió*-nak munkássága, helyreállitassék, melly a jelenlévő szempillantatra nem lehet meg-nemnyugtató.“

Ezen heszéd után több tagok tettek külömbkülömb javallásokat, mellyek közzül a Gyűlés legelőbb is ezeket határozta meg: — 1] Egy Provisoriai Országlószék neveztessek ki, 's bizattassák reá, hogy az Admiustratziónak szükségeiről gondoskodjék 's terjessen egy oly *Constitutziót* a' Senátus' eleibe, melly a Frantzia néphez il-lő legyen; — 2] Ez az Országlószék 5 tagokból álljon. —

Azután ezen öt tagoknak kinevezése-kehez fogott a' Senátus, kiknek neveik ezek: *Talleyrand*, *Beneventi* Hertzeg, Vice Nagy Választó s. t.; — *Graf Beurnonville* Senátor; — *Graf Jaucourt* Senátor; — *Hertzeg Dalberg* Státustanátsos; — *Montesquieu* a régi Nemzeti Gyűlés tagja. —

Meghatározatott, hogy a' *Provisoriai Országlószék* tagjainak kineveztetések egy Hirdetés által a Frantzia nemzetnek adatassék tudtára. — Az egyik tag az itt következő princípiumokat javasolta, hogy meghatározassanak, 's ezek felől, miut a készítettendő *Constitutzió*nak sarkalatos fundamentomai felől, a nép előre tudositassék: — 1] A' *Senatus* és a' *Törvényhozó Gyűlés* a készítettendő *Constitutzió*nak egyik fundamentomos tikkelyét tegyék, úgy mindazonáltal, hogy meg-bizonyos módosításokat lehesse e tárgyán tenni, ha a voksoknak és vélekedéseknek szabadságokra nézve szükségesnek talál tartatni; — 2] Az ármáda, valamint szintén az elbótsáttatott tisztek és katonák, özvegyék és pensión lévő tisztek, rangjokat, rendezimereiket, és pénziókat, megtartják; — 3] A' Státus' adóssága nem szenved bánté-

dást; — 4] A' nemzeti jóságoknak eladattatások változhatatlan; — 5] Egy Frantzia sem vonattathatik számadásra kinyilatkoztatott vélekedéséért; — 6] A' vallás- és lelkiismeretbéli szabadság fenntartatnak. —

Ezen jóváltatott tizkelyeknek a' Senátus tagjai között sokak pártját fogták, melyre nézve a' Ben e v e n t i Hertzeg mint előlülő azokat vokra botsátván, megerősítették. — Minthogy azonközben ezen ülésben nem minden Senátorok lehettek jelen azért, hogy a' hivatattást elég jokor nem vehették: erre nézve az Elölő az ülést elosztatta oly határozással hogy még ez nap' estvéli 9 óraker ismét összegyülekezzenek. Már ekkor nem jelenhetett meg a' Ben e v e n t i Hertzeg, mint előlülő a' Senátusban, azért, hogy már az Drszáglószekhez volt rendeltetve: tehát ismét a' rendes Elölőlőnek Gróf Barthelemynek előlülése' alatt gyülekezett estvéli 8 óraker össze a' Senátus 's ekkor csak az előlbeni ülés béli dolgok olvastattak fel a' jegyző könyvből 's erősítették meg néminémű változtatásokkal. —

Április 2-dikán egy végzést adott ki a' Provisoriai országlószek, melly által osztályos Generálls Gróf Desolles a' Párisi és az egész Sequanai Departamentom nemzeti testörző seregének Komendásává neveztetett.

Ez nap', April. 2-dikán, ilyen Proklamatiók intéztettek a' Frantzia néphez és a' Frantzia ármádákhoz: —

A' Frantzia néphez: — „Frantziák! a' ti polgári veszekedéseitek után egy embert választottatok vala magatok fejetekké, a' ki mint nagy ember úgy állott ki a' világ' theátrumára. Egész rémenségeket benne helyhezttettétek; de a' ti reménysegetek megtsalatott; ő a' fejtelenség' omladékjaira nem egyebet épített Despotismusnál. Néki legalább erántatok való háladatosságból Frantziává kellett volna lenni. Nem volt ő soka Frantzia. Mint valami szerentsevadászó, a' ki valami nevet kerés magának, igasságtalan hadakozásokba avatta magát szüntele-

nül minden czél és indító ok nélkül. Gazdagságtokat és népességeket kevés esztendők alatt elnyelte. Minden familiátok gyázt vettek fel; egész Frantzia ország zotog: ő pedig siket a' mi szerentsetlenségünknek meghallására. Talám a' maga oriai plánumait forgatja elmejében még most is, midőn az ő nagyravágyását és a' győzedelmekkel való visszaéléseit, ily hallatlan szerentsetlenségek ily szembetűnő módon büntetik. Sem nemzetének boldogítására, sem tulajdon despotismusának előmozdítására nem tudott uralkodni. Letépte a' mit fel akart építeni, ismét felepitette a' mit össze akart rontani. Egyedül csak az erőhatalomba helye tette biozodalmát, 's az ő esztelen ditsósségszomjuzásának igasságos megjutalmaztatására, most az erőhatalom veri őtet a' földhöz. Megszűnt végezetre ez a' hallatlan tyranuság; a' szövetséges Fejedelmek beszállottak Frantzia országnak fő városába. Napoleon, mint egy Barbarus Király úgy uralkodott rajtunk: Sándor és az ő nagy lelkű szövetségesei, a' betsület, igasság, és emberiség szavával beszélnek veillünk; ők ismét össze békéltettek egy szerentsetlen jó nemzetet Európával. Frantziák a' Senátus megfosztotta Napoleont a' thrónustól; a' haza őtet többé nem segiti; ezt csak a' dolgoknak más rendje tarthatja meg. Már láttuk a' nép' zabolatlanságnak, valamint szintén a' határ nélkül való uralkodásnak következéseit is: alhittuk vissza már a' valóságos Monárehiát is az által, hogy a' Hatalomnak külömbkülömb ágait, melyekből az áll, bölts törvények által határok közé szorítottuk. —

„Álljon vissza egy atyai thrónus' védelmezése alatt az elepedett mezei munkának virágzása; nyerve vissza a' kereskedés a' maga' szabadságát; a' mi ifjúságaink ne kaszáltassanak le a' fegyver által még mielőltte annak hordozására alkalmasok volnának; ne zavarjuk meg a' természetet a' maga útjában, 's engedjük meg az őregeknek, hogy remélhessék, hogy előbb

meghaltatnak gyermekeiknél. Frantziák! vessük össze vállainkat; a' múlt inségekelenyésznek; a' bekesség véget fog vetni az Európai változásoknak. Megígérték ezt az összeszövetkezett Felséges Hatalmasságok. Frantzia ország ki fogja nyugodni magát az ő sok hánykodásai után, 's a' fejtelenség és despotismus alatt szerzett kettős tapasztalás után okossabbá lévén, meg fogja találni egy oltalmazó országlószéknek viszáterésében a' maga szerentséjét."

A' Frantzia armádákhoz: —

„Katonák! Frantzia ország elhánnya azt a' jármat, melly alatt véltetek együtt ilyen esztendőktől fogva nyögött. — „Ti eddig örökké csak a' hazáért verekedtetek: ezentúl pedig csak a' haza ellen verekedtetek azon embernek zászlói alatt, a' ki benneteket vezérel. —

„Gondoljatok meg mindent, a' mit annak tyrannussága alatt szenvedtetek; a' ti seregeitek nem régen egy millió katonákból állottak; ezek majd mind elveszték; minden eleség és ispotályok nélkül hagyatván az ellenség' kardjának által adattattak; az inség és éhség miatt való meghalásra voltak kárhoztatva. —

„Katonák! eljött az ideje, hogy a' haza' szerentsétlensége elvégződjék; kezetekben van a' bekesség; megtagadjátok-e ti ezt, a' vigasztalhatatlan Frantzia országtól? magok a' ti ellenségeitek kívánják ezt tölletek; ők sajnálják, hogy ezen szép vidékeket pusztítani kéntelenítettnek, 's csak azon elnyomó ellen akarnak verekedni, a' ki egyszermind a' mi elnyomónk is. Sikeretek lennétek-e a' haza' kiáltására, a' melly titeket esdekelve hívogat vissza? Ó, a' Senátus, a' fő város, 's kiváltképpen pedig a' maga szerentsétlensége által szoll hozzátok. Ti ennek legnemesebb gyermekei vagytok, és lehetetlen hogy azéi legyetek, a' ki ötet pusztítja, 's ötöt fegyver és oltalom

nélkül által adta; a' ki a' ti neveteket minden nemzeteknél gyűlösségessé akarta tenni, a' ki talám a' ti híreteket és neveteket egész veszedelemre kitette volna, ha egy ember, a' ki nem is Frantzia, valaha a' mi fegyvereinknek betsületeket 's katonáinknak nemes lelküségeket megalapsonyíthatná. —

„Ti nem vagytok többé a' *Napoleon*' katonái; a' Senátus és Frantzia ország feloldoznak az alól hennéteket —

„Párisban April. 2-dikán. —“

„Hertzeg Benevent, Montesquiou Ferentz. Dalberg: Beurnonville. Jaucourt.

Az Aprilis 2-dikán tartatott ülés' jegyzőkönyvének foglalata: —

April. 2-dikán ilyen jelentést vett, a' Provisoriai országlószék a' Senátustól: —

„Uraim Provisoriai országlószék' tagjai!

„A' Senátus réám bizta, hogy kérjem az urakat, hogy a' holnapi napon tudósítsók a' Frantzia népet a' felől, hogy a' Senátus a' mai ülésében *Napoleon*ot Császárt és a' familiáját a' thronustól megfosztatottnak lenni kinyitakoztatta, melyhezképpst a' nép ér katonaság az ő hozzá való hűségnek hite alól feloldoztatott. Ezen határozását az arra való indító okokkal egyetemben, holnap közölni fogja az urakkal a' Senátus. —

Páris, April. 2-dikán. —“

„*Barthelemy*, a' Senátus előlölője.

Ezen-jelentésnek vétele után intézte a' Provisoriai országlószék a' feljebb leirt két Proklamátziokat a' néphez és a' katonasághoz.

A' Senátus' 3-dik Aprilisi jegyző könyvében ezek találtak:

Sándor Császárnak azon ígéretéhez képest, hogy az Orosz birodalomban tatáltató minden Frantzia hadi foglyokat hazabotsátja, a' Senátus, ezen nagy lelkűség által megillettetvén, úgy mint a' melly által ily sok szerentséltlenek a' magok familiáinknak vissza adattatnak, meghatározta, hogy ajánlja a' Provisoriai országlovszéknek, hogy ezeknek visszajöveletekre „megkivántató minden szükséges intézeteket sietessen. Egyszersmind azt is meghatározta a' Senátus, hogy a' maga jegyző könyvébe az orosz Császár ő Felzegenek ezen nemes tselekedetét örök emlékezetnek okáért irassabé.

Az után felolvastatott a' Senátusban a' *Napoleon* letétetését illető Dekrétom, az arra való indító okokkal egyetemben, e' képpen —“

„*Meggondólván:*

„Hogy egy Constitutionális Monarchiában a' Monarcha csak a' Constitutzió' vagy a' Társasági Kötés' ereje által áll-fenn;

„Hogy *Napoleon Bonaparte*, minekutánna egy állhatatos és bölts administratzió által annak a' reménségnek helyt engedett vala, hogy a' nemzetet böltsességgel és igazsággal fogva kormányozni, de az után azt a' Kötést, melly ötet a' Frantzia néppel össze tsatólta vala, kettészakasztotta, akkor nevezetesen, midőn a' 12-dik esztendőben Florealnak 28-dik napján készült Constitutziónak 53-dik tzikkelyével ellenkezőleg, melyre a' thronusra való lépésekor megesküdt vala, tulajdon tettése szerint való adót és taksafizetéseket határozott;

„Hogy ő a' nép' jussának ezen megrontását éppen akkor tselekedte, mikor minden szükség nélkül a' Törvényhozó Gyűlést, melynek jussait és nemzeti képviselői

tulajdonságát kétségbe hozta vala, elosztatta, 's ennek egy Előadását, mint büntetésre méltót, elnyomta;

„Hogy ő a' hadakozásoknak sorai által a' 8-dik esztendőben Frimaire 22-dik napján készült Constitutziónak 50-dik tzikkelyét megrontotta, a' hol a' mondatik, hogy a' hadhirdetéseknek éppen olyan módon kell projektáltatni, megvizsgáltatni, dekretáltatni 's forma szerint kihirdetni, mint egyéb törvényeknek;

„Hogy több olyan Constitutzió ellen való Dekretomokat adott-ki, mellyekben halállal való büntetés volt rendeltetve, a' milyenek voltak nevezetesen azok a' mult hónap' 5-dikén kiadatott két Dekretomok, mellyek által annak a' hadakozásnak, melynek csak az ő határ nélkül való ditsösségszomjúzása volt a' fundamentoma, olyan szint akart adni, mintha az nemzeti hadakozás lett volna;

„Hogy a' Constitutionális törvényeket a' Státus fogházakra nézve kiadott Dekretomai által megrontotta;

„Hogy ő a' Ministereknek számadással való tartozásokat eltörlötte, az Ország-lásbéli hatalomnak minden ágait egymással összezavarta, 's az Ítélszéknek függetlenségeket semmivé tette;

„Hogy a' nemzetnek hagyatott egyik megszenteltetett jussát a' nyomtatásbéli szabadságot, a' maga Politziája' szabad kénye' szerint való Censurájának alája vetette, míg maga arra fordította a' nyomtatást, hogy Frantzia országot és Európát költött dolgokkal, hamis maksimákkal, idegen országlovszék ellen való motskoladásokkal, és olyan tudományokkal töltötte-be halinazva, mellyek által a' despotismus előmozdították;

[A' többit a' jövő árkusban.]